

Dosarul nr. 2ra-2047/18

Prima instanță - (Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani) M. Sajin

Instanța de apel - (Curtea de Apel Bălți) D. Corolevschi, D. Stănilă, A. Corcenco

DECIZIE

3 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței,
judecătorii

Iulia Sîrcu
Galina Stratulat
Dumitru Visternicean
Nicolae Craiu
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de Octavian Talpă,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Octavian Talpă
împotriva lui Danu Ion cu privire la încasarea sumei și compensarea cheltuielilor
de judecată,
împotriva deciziei din 12 iunie 2018 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă :

La 9 iunie 2017 Octavian Talpă a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Danu Ion, iar la 22 noiembrie 2017 cerere de chemare în judecată
suplimentară (f.d. 56-57), prin care a solicitat încasarea sumei de 8 000 lei și
compensarea cheltuielilor de judecată în mărime de 240 lei.

În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamantul Octavian Talpă a
indicat că la 23 septembrie 2016 l-a împuternicit prin procură pe pârâțul Danu Ion
să vândă la prețul și la condițiile stabilite de el terenurile agricole cu nr. cadastrale
xxxxx și xxxxx, din extravilanul comunei Vasileuți, r-nul Rîșcani, ce-i aparțineau
cu drept de proprietate. Procura a fost autentificată la notarul public Lucia
Matușevschi.

Ulterior, la 26 septembrie 2016, Danu Ion, acționând în calitate de
reprezentant pe bază de procură, prin contractul de vânzare-cumpărare a vândut
cele două terenuri agricole întreprinderii SRL „Vilata-Agro”.

Conform pct. 3 din contract, prețul de vânzare-cumpărare al terenurilor a fost
stabilit de comun acord de părțile contractuale în sumă de 30 000 lei.

Reclamantul a invocat că, deși cumpărătorul și-a onorat obligația de a achita
prețul stabilit, reprezentantul său Danu Ion i-a transmis doar suma de 22 000 lei în
loc de 30 000 lei.

A menționat că pentru a-și revendica suma de 8 000 lei, reținută în mod abuziv de către pârâțul Danu Ion, s-a adresat de mai multe ori către acesta, însă cerințele sale au fost ignorate.

Consideră că, întrucât Danu Ion a primit de la cumpărătorul SRL „Vilata-Agro” suma de 30 000 lei, care constituie prețul contractului de vânzare-cumpărare a celor două terenuri ce îi aparțineau cu drept de proprietate, suma respectivă urma să-i fie transmisă integral, nu parțial. Or, din conținutul procurii nu reiese nici un drept de retenție sau comision al reprezentantului.

Prin urmare, suma de 8 000 lei, dobândită în momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare, urmează a-i fi transmisă, Danu Ion neavând nici un temei legal să o rețină sau să o însușească.

În drept, acțiunea a fost întemeiată în baza prevederilor art. 1030, 1032, 1033, 1041, 1043 și 1049 din Codul civil.

Prin hotărârea din 7 februarie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Talpă Octavian împotriva lui Danu Ion cu privire la încasarea sumei și compensarea cheltuielilor de judecată.

S-a încasat de la Danu Ion în beneficiul lui Talpă Octavian suma de 8 000 lei.

S-a încasat de la Danu Ion în beneficiul lui Talpă Octavian suma de 240 de lei, cu titlu de cheltuieli de judecată.

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la 23 februarie 2018 Danu Ion a declarat apel, solicitând, casarea hotărârii din 7 februarie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 12 iunie 2018 a Curții de Apel Bălți, s-a admis apelul declarat de Danu Ion.

S-a casat hotărârea din 7 februarie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani și s-a emis o nouă hotărâre, prin care:

S-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Talpă Octavian împotriva lui Danu Ion cu privire la încasarea sumei și compensarea cheltuielilor de judecată, ca fiind nefondată.

La 6 august 2018 Octavian Talpă a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 12 iunie 2018 a Curții de Apel Bălți, cu menținerea hotărârii din 7 februarie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani.

În motivarea recursului, Octavian Talpă a invocat că decizia instanței de apel este neîntemeiată și emisă în rezultatul aplicării greșite a normelor de drept material.

Astfel, recurentul a menționat că instanța de apel nu a aplicat prevederile normelor prevăzute de Codul civil cu privire la contractul de mandat dar a făcut trimitere la art. 118 din Codul civil, care este o normă juridică generală.

A relatat că instanța de apel a dat o calificare juridică incorectă raportului material litigios, soluționând greșit conflictul dintre normele cuprinse în diferite acte normative, aplicând o normă generală în locul celor speciale.

Respectiv, consideră că verificarea temeiniciei și legalității pretenției privind încasarea sumei bănești și compensarea cheltuielilor de judecată urma să se efectueze prin prisma dispozițiilor legale prevăzute la art. 1030, 1032, 1033, 1041, 1043 și 1049 din Codul civil.

În acest sens, a menționat că la caz mandatarul Danu Ion nu a îndeplinit condițiile contractului de mandat și nu i-a transmis integral suma de 30 000 lei primită în baza contractului de vânzare-cumpărare a terenurilor, așa cum prevăd expres art. 1041 și 1043 din Codul civil.

La fel, a menționat că intimatul nu a demonstrat faptul transmiterii integrale a sumei prevăzută în contractul de vânzare-cumpărare.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost recepționată de Octavian Talpă la 20 iunie 2018 (f.d. 130).

Astfel, recursul din 6 august 2018 se consideră declarat în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 26 septembrie 2018 recursul declarat de Octavian Talpă a fost considerat admisibil.

Conform art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Potrivit art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Examinând recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție îl consideră întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei din 12 iunie 2018 a Curții de Apel Bălți și menținerea hotărârii din 7 februarie 2018 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, din considerentele ce urmează.

După cum rezultă din materialele cauzei, prin procura nr. 5617 din 23 septembrie 2016, autentificată notarial de notarul public Lucia Matușevschi, reclamantul Octavian Talpă la împuternicit pe pârâtul Danu Ion să vândă la preț și în condițiile stabilite de dumnealui terenurile agricole cu nr. cadastrale xxxxx și xxxxx, din extravilanul comunei Vasileuți, r-nul Rîșcani, ce-i aparțineau cu drept de proprietate, pentru ce i-a oferit dreptul de a face oriunde va fi necesar dovada proprietății sale asupra imobilului, de a-l reprezenta în fața oricăror persoane fizice și juridice, precum și în fața administrației publice, inclusiv Oficiul Cadastral Teritorial și Inspectoratul Fiscal, în vederea susținerii intereselor lui în legătură cu

îndeplinirea tuturor actelor de administrare și dispoziție asupra terenurilor menționate, de a negocia, încheia și semna în numele lui contractul de vânzare-cumpărare a imobilelor menționate la notar, cu dreptul de a primi banii cuveniți. (f.d.4)

Drept urmare, la 26 septembrie 2016, între Danu Ion (vânzător), care acționa în numele lui Octavian Talpă în baza procurii nr. 5617 din 23 septembrie 2016, autenticată notarial de notarul public Lucia Matușevschi și SRL „Vilata-Agro” (cumpărător), a fost încheiat contractul de vânzare-cumpărare înregistrat cu nr. 5648, autenticat notarial de notarul public Lucia Matușevschi. (f.d. 9-10)

Conform contractului menționat, vânzătorul Octavian Talpă, fiind reprezentat de Danu Ion, a vândut iar cumpărătorul SRL „Vilata-Agro” a cumpărat terenurile agricole identificate cu nr. cadastrale xxxxx și xxxxx, din extravilanul comunei Vasileuți, r-nul Rîșcani, contra prețului de 30 000 lei, achitat până la momentul autentificării contractului.

Totodată, este cert faptul că la 23 septembrie 2016 vânzătorul Octavian Talpă a primit suma de 22 000 lei din prețul total al contractului de vânzare-cumpărare a terenurilor (f.d. 18)

Prin urmare, invocând că deși cumpărătorul SRL „Vilata-Agro” și-a onorat obligația de a achita vânzătorului prețul stabilit prin contractul de vânzare-cumpărare nr. 5648 din 26 septembrie 2016, iar pârâțul Danu Ion i-a transmis doar suma de 22 000 lei din prețul de 30 000 lei, Octavian Talpă s-a adresat cu prezenta cerere de chemare în judecată.

Reclamantul a solicitat încasarea sumei restante de 8 000 lei, reținută în mod abuziv de către pârâțul Danu Ion, din prețul de vânzare-cumpărare al terenurilor a stabilit de comun acord de părțile contractuale în sumă de 30 000 lei.

Judecând cauza, prima instanță prin hotărârea din 7 februarie 2018 a admis integral cererea de chemare în judecată.

Fiind investită cu judecarea apelului, Curtea de Apel Bălți prin decizia din 12 iunie 2018-a admis apelul declarat de Danu Ion, a casat hotărârea din 7 februarie 2018 a Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani și a emis o nouă hotărâre, prin care a respins cererea de chemare în judecată, ca fiind nefondată.

Pentru a pronunța această soluție instanța de apel, în esență, a concluzionat că reclamantul Octavian Talpă nu a dovedit prin probe concludente îmbogățirea fără justă cauză a pârâțului Danu Ion, în rezultatul înstrăinării terenurilor agricole la prețul de 30 000 lei.

Astfel, instanța de apel a reținut că Octavian Talpă nu a prezentat probe care să confirme faptul transmiterii doar a sumei de 22 000 lei. Totodată, instanța a remarcat că Danu Ion, prin explicația dată organelor de poliție, a relatat că banii în sumă de 30 000 lei au fost transmiși reclamantului integral.

Judecând cauza în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră soluția dată de instanța de apel neîntemeiată, deoarece rezultă din aprecierea greșită a circumstanțelor cauzei și interpretarea eronată a normelor de drept material și procedural.

Astfel, instanța de recurs consideră întemeiate criticile aduse de recurent referitor la netemeinicia soluției instanței de apel.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs reține următoarele.

Conform art. 242 alin. (1) și (2) din Codul civil, un act juridic poate fi încheiat personal sau prin reprezentant. Împuternicirile reprezentantului rezultă din lege, din act juridic sau din împrejurările în care acționează.

Actul juridic încheiat de o persoană (reprezentant) în numele unei alte persoane (reprezentat) în limitele împuternicirilor dă naștere, modifică sau stinge drepturile și obligațiile civile ale reprezentatului.

În conformitate cu art. 252 alin. (1) și (2) din Codul civil, procură este înscrisul întocmit pentru atestarea împuternicirilor conferite de reprezentat unui sau mai multor reprezentanți.

Procura eliberată pentru încheierea de acte juridice în formă autentică trebuie să fie autenticată notarial.

Colegiul lărgit reține că în conformitate cu art. 1030 din Codul civil, prin contractul de mandat o parte (mandant) împuternicește cealaltă parte (mandatar) de a o reprezenta la încheierea de acte juridice, iar aceasta, prin acceptarea mandatului, se obligă să acționeze în numele și pe contul mandantului.

Mandantul este obligat să coopereze cu mandatarul în scopul exercitării mandatului.

Conform art. 1031 din Codul civil, acceptarea mandatului este expresă sau tacită. Acceptarea este tacită dacă rezultă din actele sau chiar din tăcerea mandatarului.

Iar, în conformitate cu prevederile art. 1032 alin. (1) din Codul civil, mandatul poate fi special pentru o operație juridică sau pentru anumite operații determinate (pentru o afacere sau pentru anumite afaceri) ori general (pentru toate afacerile mandantului).

Din sensul normelor enunțate este de înțeles că, esența juridică a raportului de mandat constă în posibilitatea figurării în calitate de subiect a acestui raport prin intermediul unei alte persoane terțe împuternicită să reprezinte în astfel de raporturi interesele patrimoniale ale persoanei reprezentate.

Legătura dintre mandat și reprezentare este unidirecțională, ceea ce înseamnă că mandatul presupune raporturi de reprezentare.

Mandatul este un contract consensual. În practică, părțile constată acordul lor de voință într-un înscris, la caz prin procură.

În principiu, mandatul este un contract cu titlu gratuit. Părțile pot conveni, prin stipulație expresă, ca mandatarul să fie remunerat (art. 1033 din Codul civil).

Astfel, este evident că formularea mandatului în termeni generali presupune perfectarea scrisă a contractului de mandat sau, eventual, eliberarea unei procuri, unde este consemnat volumul de împuterniciri transmise în baza acestuia. Iar, procura, de obicei, este necesară pentru încheierea contractelor și săvârșirea altor acțiuni.

În lipsa contractului de mandat perfectat în formă scrisă, procura atestă existența unui astfel de contract. Procura este o condiție de executare a contractului de mandat, deoarece în lipsa ei nu pot fi efectuate de către mandatar unele acțiuni juridice, și, respectiv, procura concretizează și specifică drepturile, obligațiile și volumul împuternicirilor mandatarului.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție evidențiază că din esența normelor de drept citate și textul procurii nr. 5617 din 23 septembrie 2016, rezultă că Danu Ion, în calitate de

mandatar, a acționat în interesele mandantului Octavian Talpă, în condițiile împuternicirilor încredințate.

Respectiv, procura eliberată de Octavian Talpă pe numele Danu Ion cuprinde elementele contractului de mandat special, deoarece obiectul acestuia presupune efectuarea de către ultimul a lucrărilor pregătitoare și încheierea de acte juridice în vederea înstrăinării la preț și condițiile stabilite, a terenurilor agricole cu nr. cadastrale xxxxx și xxxxx, din extravilanul comunei Vasileuți, r-nul Rîșcani, ce-i aparțineau cu drept de proprietate mandantului.

Sub acest aspect, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră întemeiată concluzia primei instanțe privind necesitatea admiterii cererii de chemare în judecată, or, după cum rezultă din cele constatate mai sus, pârâtul Danu Ion, în calitate de vânzător, acționând în numele reclamantului Octavian Talpă în baza procurii nr. 5617 din 23 septembrie 2016, autentificată notarial de notarul public Lucia Matușevschi, a primit în temeiul contractului de vânzare-cumpărare nr. 5648 suma de 30 000 lei, achitată de cumpărătorul SRL „Vilata-Agro”.

Respectiv, instanța de fond corect a constatat că, pârâtul Danu Ion a primit de la cumpărător suma de 30 000 lei, care constituie prețul contractului de vânzare-cumpărare a celor două terenuri, iar suma respectivă urma să fie transmisă integral reclamantului.

În această ordine de idei, Colegiul reține ca fiind corectă soluția instanței de fond, or în conformitate cu art. 118 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiectiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiectiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Astfel, Colegiul respinge raționamentul instanței de apel cu referire la faptul că reclamantul nu a dovedit prin probe transmiterea sumei integrale în mărime de 30 000 lei.

Or, la caz sarcina probei se repartizează între părțile litigiului.

De altfel, a fost suficient ca reclamantul să dovedească efectuarea tranzacției de vânzare-cumpărare și să afirme că a primit doar suma de 22 000 lei, rămânând în sarcina celui ce a primit plata să facă dovada transmiterii sumei integrale către beneficiarul final al acesteia.

Odată făcută de către reclamant dovada actului sau faptului juridic din care s-a născut dreptul său, sarcina probei trece de partea pârâtului.

Pârâtul Danu Ion nu a prezentat probe concludente ce ar demonstra că i-a transmis lui Octavian Talpă suma integrală.

În conexiunea celor expuse, este cert că omiterea de către instanța de apel a aspectului menționat, indică direct la examinarea superficială a apelului, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale aplicabile cazului.

Instanța de apel a dat apreciere incorectă litigiului dedus judecății, ceea ce a dus la interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material și de drept procedural și emiterea unei soluții greșite.

Din considerentele menționate și având în vedere că prima instanță a constatat și a elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea fondului cauzei, corect a aplicat legea materială, adoptând o hotărâre legală și întemeiată, iar argumentele invocate în cererea de recurs sunt întemeiate, Colegiul ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Octavian Talpă, a casa decizia instanței de apel și a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. art. 444, 445 alin. (1) lit. f) și alin. (3) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Octavian Talpă.

Se casează decizia din 12 iunie 2018 a Curții de Apel Bălți și se menține hotărârea din 7 februarie 2018 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Octavian Talpă împotriva lui Danu Ion cu privire la încasarea sumei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Visternicean

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari